סט: מרובה פרק שביעי בבא קמא

הלוקח יין מן הכותים. הכל מפורש בפרק כל הגט (גיטין דף כה. ופס):

אלא לעולם כל הנלקט. הקשה רבינו טוביה תקשה דרבי יוחנן אדרבי יוחנן דלית ליה לרבי יוחנן ברירה והאמר רבי יוחנן הלכה כסתם משנה וסתם מתניתין בהלוקח[6] כר"מ דאית ליה ברירה ואע"ג דבסתמא דגמרא לית ליה ברירה מ"מ תקשה מאי אולמיה דהאי סתמא מהאי סתמא ושמא רבי יוחנן היכא שמתנה בפירוש לא קאמר ר' יוחנן דאין ברירה ובריש כל הגט (שם) דקאמר רבי יוחנן אף אחרון אינו פוסל משום דאין ברירה שאני התם דכתיב וכתב לה דמשמע שיהיה לריך שיהיה מבורר בשעת כתיבה כמו שמפורש בריש כל הגט: **ה"א צנועים את להו דר' דוסא.**

ולא מן הדין דגזל ולא נמייאשו הבעלים שיהן אין יכולין להקדיש ולחלל ולהפקיר אלא מחמת תקנה הוא דאוקמי רבנן ברשותיה לחלל ולהפקיר אלא יכולו עניים וגנב ורבי דוסא לית ליה דצנועין דבעייס עבור רבנן תקנה ולא בגנב אבל השתא דקאמר ר' יוחנן צנועין ור' דוסא אמרו דבר אחד ת"ל סוכר הוא דלא אמרו דבר אחד ת"ל דוסא אמר אבל אם יחללו כל מקום שהוא על המשות (שרובין לז.). הואיל ויכול לתקנו בתמיהה בעלמא ולומר הרי הוא מחולל על המשות שם לי בתוך הבית לא הפירו לו חכמים לשתותו ולסמוך על הברירה, אבל בתרומה ושאר מעשרות שמקיון אברירה ולאחר שנפל בשביל דוסא דאמרינן הוכרר הדבר שזו היא התרומה חה לא שבה אלא חולין (חולין יד.). ושותה מיד. ולאחר זמן יפרש התרומה והמעשר ואמרינן הוכרר הדבר שזהו תרומה (שרובין לז.) דמאחר שקרא שם יצא לו מידי ספק ושבשעת מולות יין לשתייתו הוא הנכרר לחולין, ולכשיהיו לו כלים חיולא מן הגוי לתרומה הוא הנכרר לתרומה ויש בריבה (גיטין כה:) ושתה ממנו לאלתר אלא שהכר שיוסר כלי שיעור התרומה והמעשרות (מעילה כב.) וכשיהיו לו כלים יפרש גם התרומה ומעשר (יומא נו.). ר' יהודה כו' אוסרין. עד שיפרש ממש, דקסברי אין ברירה ואכל טם וטם ים לומר שהוא תרומה ומעשר (מעילה כב.). **האחים** שחלקו לקרחות הן. ולא אמרינן הוכרר לכל אחד מלק ירושתו וירוסה אינה מחרת ביוכל אלא שמת מלק הבא לה לא היה שלו והרי הלוקו מלקיהם והוו להו לקוחות, ומחדרין זה לה ביוכל (ביצה לז:) ואחר ביוכל לאחילתו משום מלוה יוכל והכר שקניה כדמעיקרא (גיטין כה.) ואחרין ומולקן (בכורות נב:).

עין משפט נר מצוה

סב א מיי' פ"ו מהל' מעשר הל' ח סמג עשין קלה:
סג ב מיי' פ"ח מהל' שמיטה ויובל הל' כ:
סד ג מיי' פ"ג מהל' מעשר שני הל' ח סמג לאוין רסד:

מוסף רש"י

הלוקח יין מבין הכותים. וסתם כותים לא מפרשי תרומה ואין לה כלים להפרש לתוכן תרומה ומעשר (שרובין לז: וכע"ז סוכה כג:) וכותים גיורי אמת הפיג לבו ואין מ"ש נפקנא מקדושתה על ידיהם וסס מוחדים על המעשרות ועל התרומה, ולא כעמי הארץ שרוכן מעשרין וכולן מפרשין תרומה, אבל כותים מחודים על הכל, והלוקח מכם צריך לעשר ולפי (גיטין כה.) ואמרינן הכא דכותים מחודי התרומה, כדקתני שני לוגין שאני עתיד להפרש כו' ומשנה מ קדום מקנה דנמלו על יינם נסנית (חולין יד.). **שני לוגין שאני עתיד להפרש.** מן המתה, הרי הן. כמולו (שרובין לז.). **תרומה.** גדולה, ואחר כך עושה ממה שנשתייר מלה מדות, מפרש עשרה למעשר ראשון ונשתייר תשעים מדות ומפרש מהן תשעה למעשר שני (מעילה כב.). ומיחל. מעשר שני שהוא יכול לתקנו מיד בלא הפרשה לאחר שקרא עליו שם יחללנו בכל מקום שהוא על המשות (שרובין לז.). הואיל ויכול לתקנו בתמיהה בעלמא ולומר הרי הוא מחולל על המשות שם לי בתוך הבית לא הפירו לו חכמים לשתותו ולסמוך על הברירה, אבל בתרומה ושאר מעשרות שמקיון אברירה ולאחר שנפל בשביל דוסא דאמרינן הוכרר הדבר שזו היא התרומה חה לא שבה אלא חולין (חולין יד.). ושותה מיד. ולאחר זמן יפרש התרומה והמעשר ואמרינן הוכרר הדבר שזהו תרומה (שרובין לז.) דמאחר שקרא שם יצא לו מידי ספק ושבשעת מולות יין לשתייתו הוא הנכרר לחולין, ולכשיהיו לו כלים חיולא מן הגוי לתרומה הוא הנכרר לתרומה ויש בריבה (גיטין כה:) ושתה ממנו לאלתר אלא שהכר שיוסר כלי שיעור התרומה והמעשרות (מעילה כב.) וכשיהיו לו כלים יפרש גם התרומה ומעשר (יומא נו.). ר' יהודה כו' אוסרין. עד שיפרש ממש, דקסברי אין ברירה ואכל טם וטם ים לומר שהוא תרומה ומעשר (מעילה כב.). **האחים** שחלקו לקרחות הן. ולא אמרינן הוכרר לכל אחד מלק ירושתו וירוסה אינה מחרת ביוכל אלא שמת מלק הבא לה לא היה שלו והרי הלוקו מלקיהם והוו להו לקוחות, ומחדרין זה לה ביוכל (ביצה לז:) ואחר ביוכל לאחילתו משום מלוה יוכל והכר שקניה כדמעיקרא (גיטין כה.) ואחרין ומולקן (בכורות נב:).

[6] הלוקח יין מבין הכותים אומר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה עשרה מעשר ראשון ט' מעשר שני ומיחל ושותה מיד דברי ר"מ ר' יהודה ור' יוסי ור"ש [א]אוסרין אמרי סוף סוף אמאי קא אפכת לה למתניתין משום דקשיא דר' יהודה אדר' יהודה השתא נמי קשיא דר' יוחנן אדרבי יוחנן דאמרת לר' יוחנן לא תימא כל הנלקט אלא אימא כל המתלקט אלמא אית ליה ברירה והא רבי יוחנן לית ליה ברירה [ב]דאמר רב אסי א"ר יוחנן האחין [2]שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביובל אלא לעולם כל הנלקט ורבי יוחנן סתמא אחרינא אשכח דתנן [ג]אין הגונב אחר הגנב משלם תשלומי כפל אמאי בשלמא לגנב ראשון לא משלם [1]וגונב מבית האיש ולא מבית הגנב אלא לבעלים נשלם אלא לאו ש"מ זה לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו ומאי חזית דאזיל בתר ההיא סתמא ליעביד כי האי סתמא דצנועין משום דמסייע ליה קרא [2]ואיש כי יקדיש את ביתו קדש לה' [ד]מה ביתו ברשותו אף כל ברשותו אמר אביי אי לאו דא"ר יוחנן צנועין ורבי דוסא אמרו דבר אחד הוה אמינא צנועין אית להו דרבי דוסא ורבי דוסא לית ליה דצנועין צנועין אית להו דרבי דוסא ומה בגנב עבדו רבנן תקנתא עניים צריכא למימר ר' דוסא לית ליה דצנועין עניים הוא דעבדו להו רבנן תקנתא אבל גנב לא עבדו ליה רבנן תקנתא אמר רבא אי לאו דא"ר יוחנן צנועין ורבי דוסא אמרו דבר אחד הוה אמינא מאן תנא צנועין ר"מ היא לאו [ה]אמר ר"מ [3]מעשר ממון גבוה הוא ואפילו הכי לענין פדייה אוקמיה רחמנא ברשותיה דכתיב [3]ואם גאל יגאל איש ממעשרו חמשיתו יוסף עליו קרייה רחמנא מעשרו ומוסיף חומש כרם רבעי נמי גמר קדש קדש ממעשר כתיב הכא [4]קדש הלולים וכתיב גבי מעשר [5]וכל מעשר הארץ מזרע הארץ מפרי העץ לה' הוא קדש מה קדש דכתיב גבי מעשר אע"ג דממון גבוה הוא לענין פדייה אוקמיה רחמנא ברשותיה אף האי קדש נמי דכתיב גבי כרם רבעי אע"ג דלאו ממון דידיה הוא לענין אחולי אוקמיה רחמנא ברשותיה דהא כי איתיה ברשותיה נמי הא לאו דידיה הוא והא מצי מחיל משום הכי מצי מחיל אבל גבי לקט כיון דממונא דידיה כי איתיה ברשותיה הוא דמצי מפקר ליה כי ליתיה ברשותיה לא מצי מפקר ליה אמר רבינא אי לאו דא"ר יוחנן צנועין ורבי דוסא אמרו דבר אחד הוה אמינא מאן תנא צנועין רבי דוסא היא כי היכי דלא תקשי סתם משנה לרבי יוחנן ורבי יוחנן כסתם

[ו] הלוקח יין מבין הכותים. נערב שבת בין השמשות כדתניא בתוספתא[ז] וקדש עליו היום ואין לו מה לשתות בשבת ואין לו פנאי להפרש: **שני לוגין.** ממתה: **מיחל.** מולא מעשר שני לחולין על מעות שיש לו בבית דמה שיש לו פנאי לתקן יתקן דהא בתמיהה בעלמא קני כדאמרי' לקמן: **אוסרין.** לית להו ברירה לומר מן המולין הוא שותה ותרומה ומעשר דאשון נותרין בעוד: **לקוחות הן.** ולא אמרינן הוכרר הדבר שזה חלק המגיע לכל אחד וירושה לא קאמר דממנה דמיהדר אלא אמרינן חלקו של זה היה לאוי לזה והחליפו והרי הוא כמקח וממזרין ומחליפין ביובל: **אלא לעולם כל הנלקט.** אמרו צנועין ורבי דוסא ודקא קשיא סתם משנה דצנועין לרבי יוחנן: **ר' יוחנן סתמא אחרינא אשכח.** ואי קשיא והא לא קנגיא דלא מתפסקא מתני' משום ברירה לא תיפוק לית ליה לרבי יהודה ברירה וטעמא דלוקח יין קמתי סתם[ח] משום שמא יבקע הנוד ולא משום ברירה: **מה כיפו ברשותו** הכי גרסינן הכא: **מאן תנא צנועין רבי מאיר.** דאמר בקדושין מעשר ממון גבוה הוא דכל היכא דאיתיה למעשר לאו דידיה הוא אלא דגבוה הוא ולענין פדייה אוקמיה ברשותו דמחייב ליה מומשא ואי לאו דידיה הוא לא הוה יהיב מומס שאין מוסיף מומס אלא בעלים דכתיב ממעשרו: הכא נמי בכרם רבעי אע"ג דלאו דידיה הוא קדש קדש ממעשר ליף אבל לקט והקדש בעלמא לא אבל השתא דאמר רבי יוחנן צנועין ורבי דוסא אמרו דבר אחד ש"מ טעמייהו משום דלא בעי ברשותו ואפילו במילתא דעלמא דכל כמה דלא מיאוס יכול להפקיר ולהקדיש ולחלל:

אורכתא

[ה] אמר ר"מ. נ"ל דבלאו הכי פליגי בה תנאי דבעולא [ט]ומה שיכול לתרן מליציה ממרן אי נמי עולא מוקי פלוגתייהו במרודד ואתי כרבנן ולית ליה דאמרו דבר אחד:

קרייה רחמנא מעשרו ומוסיף חומש. תימה לר"י דבלא חומש יכול לדקדק דאוקמיה רחמנא ברשותיה מכיון שיכול לפדותו ואין שום אדם יכול לעכב עליו אבל אחר אין יכול לפדות בע"כ וי"ל דהא מה שהוא יכול לפדותו ולא אחר היינו לפי שהוא בידו אבל כשהוא ביד אחרים כמו כרם רבעי דלעיל אז לא יוכל לפדותו אבל השתא דאמרת שיהיה חשוב כ"כ שלו שמוסיף חומש ואחר אפילו כשפודה מדעתו אין מוסיף חומש ש"מ דלגמרי אוקמיה רחמנא ברשותיה ואפילו הוא ברשות אחרים:

קדש קדש יליף מעשר. תימה דל"ל למידרש בפרק כילד מבריכין (נדרים ד' לה. ופס ד"ה אחליה) מדכתיב קדש הלולים אחליה והדר אחליה פירוש כרם רבעי טעון חילול תיפוק ליה מקדש קדש דמעשר וי"ל דאי לאו דאשכחן ביה פדיון הוה יליפינן קדש קדש משביעית שאין לו פדיון כלל ואין להקשות כלל למה לי קדש תיפוק ליה מהלולים דגזירה שוה דקדש אלעזרין לגמיר דיש לו חומש כדאמר בפ"ב דקדושין (ד' נד: ופס ד"ה גמר) ורבינו חיים תירץ דאי לאו הלולים מגזירה שוה לא הוה ידעינן שצריך חילול (ז) בשביעית שאין מעשר שני נוהג בשביעית והכא דאמר מילוה דמעשר שני פ"ה דקאמר מה דאת אמרת אין מעשר שני נוהג בשביעית דכוותיה אין נטע רבעי בשביעית וכו' ודייק התם שגם שלישית ושביעית שאין בהם מעשר שני לא יהיה בהן נטע רבעי אמר רבי יוסי שלישית ושביעית יש בהם מעשרות ושביעית אין בה מעשר כל עיקר: **אבל** לקט דממון דידיה הוא. לא הוה צריך למימר אלא דגבי לקט ליכא קרא אלא לרוחתא דמילתיה דאפי' איכא קרא לא דמי אהדדי:

כסתם

מסורת הש"ס

[6] דמתי פ"ז מ"ד פוסקה כב: יומא עה: שילוחין לו: מעילה כב. חולין יד. [גיטין כה. כח. תוס' דמתי פ"מ], [ב] ביצה לז: בכורות נב: נז. [גיטין כה. מה.], [ג] לעיל סב:, [ד] [לעיל סח: ע"ש ב"מ ו. ע"ז קב. חולין קלט. תמורה ט. כט: ערכין כח.], [ה] קדושין כד. וש"נ, [ו] [מ"ר כש"ל], [ז] [תוספתא דמתי פ"מ], [ח] פ"ז דמתי ב"ב. [ט] ושולא פ"ל כר"מ והא דמקמי הסס על בולא ולא מצאי דס"ל כר' דוסא ס"ל ומה שיכול לתרן כו'. הסתם מחילופי גרסאות. [י] אבל נמוס' ברכות וקדושין הגי' בשלישית ובשביעית ועיין ר"מ ופס' פ"ר.

תורה אור השלם

1. כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמר וגנב מבית האיש אם יִמָּצֵא הַגַּנָּב יְשַׁלֵּם שְׁנָיִם: שמות כב ו
2. וְאִישׁ כִּי יַקְדִּשׁ אֶת בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהֶעֱרִיכוֹ הַכֹּהֵן בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כַּאֲשֶׁר יַעֲרִיךְ אֹתוֹ הַכֹּהֵן כֵּן יָקוּם: ויקרא כז יד
3. וְאִם גָּאֹל יִגְאַל אִישׁ מִמַּעֲשַׂרוֹ חֲמִשִׁיתוֹ יֹסֵף עָלָיו: ויקרא כז לא
4. וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִת יִהְיֶה כָּל פִּרְיוֹ קֹדֶשׁ הִלּוּלִים לַיהוָה: ויקרא יט כד
5. וְכָל מַעֲשַׂר הָאָרֶץ מִזֶּרַע הָאָרֶץ מִפְּרִי הָעֵץ לַיהוָה הוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה: ויקרא כז ל

הגהות הב"ח

(א) תוד"ה קדש וכו' שגרתי חילול בשלישית שאין מעשר שני נוהג בשלישית וכביע לשיה:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com